

TELEZORG REDUCEERT KOSTEN

[door Johan Koning en Rimke de Groot]

Zorg op afstand: contact met arts, begeleider of specialist via moderne communicatiemiddelen.

Telezorg, het lijkt een gat in de markt. Hoever is de Nederlandse zorgsector daarmee?

En wat zijn de financiële voordelen van communicatie via moderne technische middelen?

Leny van Grieken: "Zorg op afstand maakt zorg toegankelijker".

Het kan een oplossing zijn voor begrotingsproblemen in de zorg. Het kan ook een oplossing zijn in de haastige wereld van tegenwoordig. En een oplossing voor het naderende personeelstekort in de zorg. Drie vliegen in één klap dus. Zorg op afstand ofwel telegeneeskunde heet die oplossing.

Telecomreus KPN is één van de partijen die telegeneeskunde aanbieden aan de zorgsector in Nederland. "KPN biedt ICT-oplossingen op het gebied van communicatie, zowel tussen zorgverleners onderling via het concept ZorgConnect als tussen zorgverleners en zorgvragers", zegt accountmanager zorg Leny van Grieken van KPN. "Dat laatste doen we via het Zorg op Afstand-concept, oftewel telegeneeskunde." Volgens Van Grieken kan telegeneeskunde de kosten voor de sector omlaag brengen. "De zorgverlener is dan immers minder tijd kwijt aan papieren administratie of onnodige reistijden." Het bieden van ICT-oplossingen voor de communicatie tussen zorgverleners en -vragers, zoals zorg op afstand, haalt de zorg volgens Van Grieken dichterbij. "Het maakt de zorg toegankelijker en gemakkelijker."

Met het overbrengen van beeld en geluid via een breedbandverbinding kan de zorg veel voordeel boeken. Onlangs kondigde netwerkreus Cisco aan om zogeheten

Telegeneeskundecabines in Nederland te willen installeren. Volgens het bedrijf is het daarmee mogelijk dat artsen op afstand onderzoek kunnen doen bij patiënten in die in behandelcabines plaatsnemen. In de door Cisco ontwikkelde cabines zijn naast medische onderzoeksinstrumenten ook camera's en microfoons bevestigd. Met behulp van deze instrumenten en apparaten en een snelle internetverbinding kunnen zogenaamde telegeneeskundecabines op afstand vitale functies van een patiënt onderzoeken. De patiënt moet overigens wel worden begeleid door een assistent tijdens een dergelijk consult.

Telegeneeskundecabines

De door Cisco geïntroduceerde cabines zijn al getest in het academisch ziekenhuis in het Schotse Aberdeen. Daar zijn patiënten die op honderden kilometers afstand van het ziekenhuis wonen succesvol in kleinere ziekenhuizen geopereerd. KPN richt zich vooral op het uitwisselen van zorginhoudelijke informatie tussen instellingen. Dit is mogelijk via ZorgConnect. Van Grieken: "Dat is een landelijk

besloten glasvezelnetwerk, speciaal voor de zorgsector. Ongeveer de helft van alle zorginstellingen in Nederland is hier al op aangesloten. Verschillende zorgverleners kunnen hier op een veilige manier met elkaar communiceren. Het is immers een besloten verbinding waarop niemand van buiten zomaar toegang heeft. We werken in de zorg met privacygevoelige gegevens, veiligheid is van essentieel belang."

KPN levert de faciliteiten voor deze verbinding, andere bedrijven kunnen software en hardwareproducten ontwikkelen die op het netwerk kunnen worden aangesloten. "Daarvoor hoeven die producten alleen te voldoen aan een aantal protocollen en regels die we hebben opgesteld in samenwerking met de zorgsector."

Communicatie tussen verschillende vestigingen van een zorgorganisatie is zo eenvoudig. "Maar ook tussen bijvoorbeeld huisartsen en een ziekenhuis of huisartsen onderling. Het Elektronisch Patiënten Dossier, dat in ontwikkeling

Bart van Aken

Videoconferencing: snel zicht op ziektebeeld

KPN heeft in samenwerking met videoconferencingsspecialist Tandberg recent in vier ziekenhuizen een systeem voor videoconferencing geïnstalleerd. Het gaat om het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (OLVG) in Amsterdam, het Flevoziekenhuis in Almere, het Tergooienziekenhuis in Blaricum en Hilversum en het Martini Ziekenhuis in Groningen. Enkele andere ziekenhuizen werken daar al wat langer mee.

Accountmanager Leny van Grieken van KPN: "Met dit systeem kan veel efficiënter gewerkt worden. Artsen kunnen elkaar zien en bijvoorbeeld patiëntendossiers onderling bespreken. Ook is het mogelijk om foto's door verschillende specialisten op verschillende locaties tegelijk te laten beoordelen." Recent is het gehele project operationeel geworden.

Bart van Aken van Aken was als directeur innovatie binnen het Flevoziekenhuis verantwoordelijk voor het idee om met videoconferencing te gaan werken. "Wij hebben een samenwerkingsverband met het OLVG en gaan daarnaast ook met het AMC teleconferencing beginnen. Met het OLVG doen we een aantal dingen samen. De mensen

reizen over en weer en als in het Flevoziekenhuis iemand nodig is die juist in Amsterdam zit, kan een problematische situatie ontstaan. Communicatie via videoconferencing is dan een mooie oplossing om de afstand weg te nemen." Volgens Van Aken boeken ziekenhuizen zo niet alleen tijd- maar ook kwaliteitwinst. "Patholoog-anatomen die op een bepaald gebied gespecialiseerd zijn, kunnen met behulp van videobeelden en foto's die zij op een andere locatie zien veel sneller een oordeel vellen over het ziektebeeld van een patiënt. Anders zou misschien gewacht moeten worden tot die specialist toevallig wel ter plaatse is."

De innovatiedirecteur kan zich voorstellen dat ook met andere ziekenhuizen dergelijke verbindingen tot stand komen. "Wij hebben met onze samenwerking met het AMC en het OLVG de meest voorkomende overlegstructuren afgedekt. Dit is een begin en ik ben ervan overtuigd dat het wijd en zijd in de Nederlandse zorg toegepast gaat worden. Het kan zelfs zo zijn dat academische ziekenhuizen in bijzondere gevallen contact zoeken met specialisten in het buitenland."

Dichterbij huis heeft Van Aken een ander voorbeeld: in Almere-Haven wordt huis-aan-huis een glasvezelverbinding aangelegd en krijgen de bewoners een webcam. "Dat maakt het voor het ziekenhuis mogelijk met die mensen te communiceren. Mensen zouden dan bijvoorbeeld als ze na een operatie weer thuis zijn, aan de arts kunnen vertellen hoe het ze vergaat. Dat bespaart ze weer een reis naar het ziekenhuis."

is, kan er zo op worden aangesloten, er zijn centrale back-upmogelijkheden voor medische gegevens en mensen kunnen bijvoorbeeld sneller worden doorgestuurd naar een specialist, omdat online de agenda van die specialist geraadpleegd

kan worden."

Andere mogelijkheden zijn bijvoorbeeld het houden van videovergaderingen. Van Grieken: "Met name in grotere zorginstellingen met meer vestigingen komt dat van pas. Maar ook bij overleg tussen

‘Het is niet meer nodig om naar één locatie te reizen’

verschillende specialisten van diverse ziekenhuizen. Men hoeft nu niet meer naar één gezamenlijke locatie te rijden om overleg te plegen. Simpel een kamer instappen waar een camera en een monitor geplaatst zijn, is voldoende."

Vergelijkbaar met communiceren met een webcam dus? "Ja, maar alleen dan met betere apparatuur. Een webcam is vooral handig in de privésfeer en is dan ook ruim voldoende, maar een röntgenfoto is zo natuurlijk niet tot in detail te bekijken. Vandaar dat een goede uitrusting, inclusief een supersnelle internetverbinding, een vereiste is."

KPN is ook actief op het gebied van Zorg op Afstand. "Zo levert KPN Telemedicine-diensten", vervolgt de accountmanager van KPN. "Cliënten krijgen medische apparatuur mee naar huis om hartritme, gewicht en bloeddruk te meten. Dit leidt direct tot minder polikliniekbezoeken, kortere opnametijden en een beter behandelplan. Daarnaast levert KPN diensten op gebied van alarmering, veiligheid, comfort en procesondersteuning voor de zorg. Dit alles om de zorg toegankelijker te maken en meer comfort aan de cliënt te bieden."

Lifeline

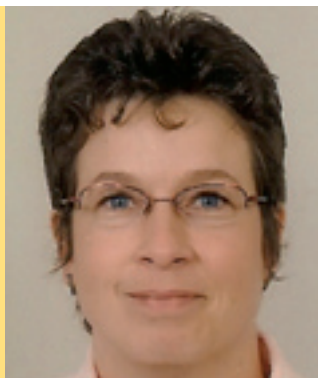
Ook Philips houdt zich met telezorg bezig. Met name in de Verenigde Staten is het bedrijf actief, onder meer met Philips Lifeline. Ruim 700.000 klanten maken in de VS gebruik van dit zorgalarmerings-

systeem. In samenwerking met zorgverzekeraar Achmea startte Philips in 2005 in Nederland een proef met het Motiva-platform dat ook in de VS gebruikt wordt. Via dit platform zijn patiënten via hun televisie verbonden met hun hele

zorggemeenschap. Via de afstandbediening van hun tv kunnen ze in contact komen met dokters, apotheken en familieleden als ze dat nodig hebben. Ook kan het systeem zo ingesteld worden, dat het de patiënt waarschuwt wanneer medi-

catie genomen dient te worden. Andere toepassingen die met Motiva mogelijk zijn: videobeelden om bepaalde handelingen te leren en feedback op afstand van bijvoorbeeld diëtisten.

WWW.ZIFACILITAIR.NL

Judith van Royen-Ottes

'Telezorg moet opgenomen worden in budgetten'

Hoewel de zorgmarkt zelf volgens haar nog niet echt warm loopt voor telezorginitiatieven, blijft Judith van Royen-Ottes positief. De Groningse zette onlangs het werk van haar vader Koos Ottes, die in 2004 begon met TeleZorgSupport, voort als zelfstandige onder de naam OConsultancy.

Koos Ottes voelde zich haast murw gebeukt door de politiek, die met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning een bom legde onder de investeringsmogelijkheden van zorgorganisaties. "Mijn vader constateerde dat de zorgmarkt te traag was met de implementatie van telezorg. Fusies en reorganisaties zijn in de zorg aan de orde van de dag en dan staan innovaties op een laag pitje."

Van Royen is er van overtuigd dat telezorg voet aan de grond krijgt in Nederland, al heeft dat tijd nodig. Ze vindt dat telezorg moet worden opgenomen in de AWBZ en in andere budgetten.

Van Royen ziet dat haar standvastigheid langzaam resultaat krijgt. "De gemeenten Doetinchem en Groningen zijn geïnteresseerd om met onze toepassing aan de slag te gaan, helaas meer gericht op welzijn en nog beperkt op zorggebied."

Televideo is de kern waarop de activiteiten van OConsultancy draait. Zo begon Koos Ottes. "Hij wilde een apparaat dat moderne zorgtoepassingen gemakkelijk zou maken met behulp van video. Hij schreef de specificaties waaraan het apparaat moest voldoen en zette een tender op internet. Wij doen de fabricage niet zelf, maar wel de acquisitie. Ook van de opvolger van het oorspronkelijke apparaat, Betavista. Het nieuwe apparaat is koppelbaar met anders systemen en kost bovendien de helft van zijn voorganger. Het is een settopbox, dat zorgt voor videocommunicatie voor medische doeleinden en sociale contacten. Ook zou op afstand gecommuniceerd kunnen worden met bijvoorbeeld tafeltje-dek-je, bibliotheken en gemeenten."

Door het gebruik van videotoeepassingen in de zorg kunnen mensen in het veld veel gericht naar cliënten worden toegestuurd, stelt Van Royen. "De vergrijzing neemt toe. Meer mensen hebben behoefte aan zorg, terwijl er te weinig jonge mensen in de gezondheidszorg willen werken.

Met telezorg kan de zorg betaalbaar

worden gehouden, door patiënten op afstand te helpen. "Video is op diverse manieren in te zetten. Zo kunnen ouders niet alleen rechtstreeks in verbinding staan met zorgverleners, maar ook met hun kinderen, kleinkinderen en vrienden. "Daardoor ontstaat een verbinding die het welzijn verbetert, wat de zorgvraag verlaagt. Bij de oudere verloopt de communicatie via de eigen tv, met een eenvoudige afstandsbediening en een settopbox, terwijl de familie de eigen PC gebruikt." Een andere toepassing is een rechtstreekse verbinding tussen de oudere en de huisarts. Twee huisartsen in de regio Doetinchem doen mee aan een proef die in 2006 begonnen is. "De huisarts kan op afstand met de cliënt spreken en ook elementaire metingen uitvoeren, zoals het gewicht, de bloeddruk, de hartslag of de bloedsuikerspiegel. De deelnemende huisartsen zijn enthousiast. "Van Royen adviseert zorgorganisaties om zo breed mogelijk te kijken bij de implementatie van telezorg. "Focus je niet alleen op zorg maar ga met meerdere partijen om tafel om een zo breed mogelijk scala aan diensten aan te kunnen bieden. Als mensen de voordelen zien, zoals contact met familie, een verhoogd gevoel van veiligheid en 24 uur per dag verbinding met een verpleegster, zijn ze ook sneller bereid tot het betalen van een eigen bijdrage, waardoor je samen de kosten kunt delen."